

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Висновки. Уведення масового контролю знань школярів співпало з періодом зміцнення тоталітарного режиму Сталіна, з його прагненням прямо підкорити собі роботу Наркомпросів. 1930-ті роки були роками драматичних подій в педології, апогеєм яких стала постанова ЦК ВКП (б) “Про педологічні викривлення в системі Наркомпросів” (1936). Оскільки тести вважалися основним методом педології, то відмовивши в науковості педології, керівники педагогічної науки тих років також відмовилися визнати науковість тестів. Майже сорок років тривала заборона на тести, що загальмувало розвиток педагогічної науки, позбавивши її передумов для розробки одного з кращих методів контролю знань.

“Можна сприймати чи заперечувати наукові ідеї, високо оцінювати чи, навпаки, вважати їх такими, що мають лише історичне значення, але не можна допускати знищення науки, оскільки це

завжди є свідченням рабської суспільної свідомості і неминучої катастрофи в майбутньому” [6, 80].

1. Залужний О. *Метод тестів у нашій школі* // *Шлях освіти*. – 1926. – №1. – С. 63 – 85.

2. Залужний О. *Педологія на Україні після Жовтня* // *Комуністична освіта*. – 1932. – №10. – С. 69 – 84.

3. *Педагогічний словник* / За ред. Дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – С. 444.

4. Сухомлинська О. *Залужний Олександр Самійлович / Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 2.: Навч. посібн. / За ред. О.В. Сухомлинської*. – К.: Либідь, 2005. – С. 170 – 176.

5. Шварцман П.Я., Кузнецова И.В. *Педология* // *Репрессированная наука. Выпуск 2. СПб.: Наука, 1994.* – С. 121 – 139.

6. Фрадкин Ф.А. *Педология: мифы и действительность*. – М.: Знание, 1991. – 80 с.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2011

УДК 378:13:33

Володимир Кулішов, кандидат економічних наук,
професор кафедри міжнародної економіки Криворізького економічного інституту ДВНЗ
“Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана”,
заслужений працівник освіти України

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ-ЕКОНОМІСТІВ

У статті розглядаються деякі аспекти реалізації комплексного підходу до організації діяльності студентів при вивченні економічних дисциплін, що передбачає поєднання традиційних та інноваційних форм і методів. Впровадження даної системи приведе кожного студента до самореалізації, саморозвитку, підвищить якість навчального процесу та підготовки економічної компетентності у процесі підготовки магістрів-економістів.

Ключові слова: традиційні форми і методи, інноваційні технології, самореалізація, навчальний процес, самоосвітня діяльність, економічні дисципліни, викладач, фахівець технологій, магістр.

Літ. 14.

Актуальність проблеми. Професійна підготовка майбутніх фахівців-економістів бакалаврського та магістерського циклу на основі новітніх науково-методичних підходів у системі вищої освіти складає органічну частину розвитку суспільства, є найважливішою ланкою загальної системи утворення і виховання. Вона є важливим чинником підвищення рівня виробництва, науки і культури, прискорення їхнього розвитку, забезпечує розширене відтворення матеріально-технічної і духовної бази суспільства.

Сьогодні не лише науковці, а і людство в цілому зрозуміло: освіта і економічна зокрема, її рівень і якість визначають інтелектуальний потенціал будь-якої держави, її економічну і політичну самостійність, конкурентоспроможність і рейтинг

на світовій арені. Для української вищої економічної школи важливим сьогодні є як впровадження інноваційних освітанських технологій, так і збереження багаторічних традицій, досвіду підготовки фахівців-економістів, бакалаврів та магістрів економічного профілю.

Аналіз останніх публікацій. Становлення та розвиток економічної науки, професійна підготовка фахівців економічного профілю вітчизняними вченими присвячено значну кількість наукової, навчальної та методичної літератури, авторами яких є: М.В. Вачевський, В.М. Мадзігон, Н.М. Примаченко [3], О.І. Вишневський [5], А.І. Кузьмінський [7], О.В. Аксьонова [1], В.М. Мадзігон [12], В.І. Терес, О.Т. Шпак [14], В.В. Кулішов [8, 9] та інші.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Мета статті. Розкрити питання методичних засад формування економічної компетентності у процесі підготовки фахівців технологій економічної освіти, їх економічне виховання шляхом неперервної освіти – школа, професійно-технічне училище, коледж та ВНЗ із поглибленим вивченням економічних дисциплін, є парадигмою нових технологій навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Освіта в сучасних умовах є могутнім чинником розвитку духовної культури українського народу, відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, запорукою громадянського миру і майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави – повноправного члена європейської та світової спільноти. Освіта і майбутнє – два ключові аспекти, із позицій яких слід розглядати стан справ, що склався у галузі освіти, та визначати її перспективи [3].

Нагадаємо, що за радянських часів найкращою у світі освітою була радянська вища школа, за часів незалежної України економічна школа прагне посісти щільне місце серед країн Європейського освітнього простору.

Все це дозволяє зробити висновок, що сучасні виклики потребують удосконалення освіти, підготовки фахівців в умовах, коли постійно зростає та оновлюється обсяг знань, відбувається пошук нових методик або технологій з розвитку стратегій і тактик навчання, але за умови поєднання традиційних та інноваційних форм і методів.

На думку вчених-педагогів головним принципом вищої освіти є принцип самоорганізації навчальної діяльності [4], розвиток особистості як суб'єкта цієї діяльності [2], формування професійних компетенцій у навчанні і вихованні і студентів вищої школи [6] де головною фігурою є студент, який повинен оволодіти знаннями не лише через аудиторні і практичні заняття, не лише через лекції, а за допомогою власної роботи [5].

Аналіз науково-педагогічних досліджень (І.А. Зимньої, В.М. Мадзігона, М.В. Вачевського, Ю.Г. Татур, А.В. Хуторського та інших вчених) свідчить, що проблема підготовки майбутніх фахівців, магістрів вивчається в рамках дослідження суміжних проблем.

Серед низки проблем актуальною залишається проблема організації самоосвітньої діяльності студента, розв'язання якої неможливе без поєднання традиційних і модернізованих форм і методів, тобто, впровадження системи комплексного підходу.

Вивчення публікацій та їх аналіз свідчить, що дослідженню проблем управління якістю освіти та методики викладання економіки останнім часом приділяється достатньо уваги, автори більшості публікацій найчастіше звертають увагу на реформування системи освіти шляхом впровадження інформаційних технологій, різноманітних інноваційних проектів, які мають підтримувати “технологічність” управління освітнім процесом і його якістю, деякі вчені відмічають важливі елементи індивідуалізації самостійної роботи студентів: мотивація, візуалізація, раціональне поєднання різних технологій при викладанні навчального матеріалу, наголошують на використанні телекомунікаційних мереж в сукупності з традиційними технологіями, що відкриває нові можливості, основними з яких є: розширення доступу до навчально-методичної літератури, організація оперативної консультативної допомоги, розвиток бази для самоосвіти.

Отже, дослідження показують, що реформування системи освіти шляхом впровадження вищезгаданих елементів у навчальний процес підвищує інтерес студента, який стає активним учасником навчального процесу. Найсуттєвішою перевагою такого навчання є самостійна робота студента, тобто можливість вибору ним тактики навчання, де важливим є організація і координація самоосвітніх дій студентів. Поділяючи думку авторів даних публікацій, ми звертаємо увагу на необхідність врахування того, що новітні технології не повинні входити в протиріччя з основними законами викладання та вивчення економічних дисциплін, а мають збагачуватись набутками традиційних, впроваджених і апробованих теорій, методик.

Якість економічної освіти є багатогранною, визначальною категорією, яка характеризується складністю структури, внутрішніми і зовнішніми компонентами, потребує комплексного системного вивчення, формує сутність і різноманітні напрями досліджень.

У галузі вітчизняної економічної вищої освіти наразі досить яскраво позначились контрасти між традиційними і інноваційними формами, методами і технологіями, освіти. Сучасний викладач вищої школи, на нашу думку, повинен, не ламаючи національних традицій, визначити ефективні шляхи реалізації ідей Болонського процесу.

Без постійної зміни ідей, без цивілізованих перетворень у системі освіти, неперервного спрямування до нового – неможливе підвищення якості освіти. Якість освіти – це соціальна категорія, яка визначає стан і результативність процесу освіти в суспільстві і визначається

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ-ЕКОНОМІСТІВ

сукупністю показників, які характеризують різні аспекти навчальної діяльності вищого навчального закладу. Згідно з розробленою ЮНЕСКО міжнародною концепцією стандарту освіти існують певні сторони управління якістю освіти: задоволення вимог споживача на ринку праці; формування системи контролю якості освіти; визначення його нормативних показників.

Таким чином, на нашу думку, самоосвітня діяльність – це досить складний, напружений, перш за все у психологічному плані, процес, який вимагає від студента, майбутнього фахівця і викладача відповідної установки на позитивний результат. Труднощі, які обов'язково виникають у процесі самоосвітньої діяльності, студенти не завжди чітко усвідомлюють, тому досить важливим в організації самоосвіти студентів є прогнозування, передбачення труднощів. На етапі прогнозування викладач аналізує уміння та навички, якими студент володіє, визначається з необхідністю актуалізації і розвитку відповідних соціальних характеристик студента, а саме: цілеспрямованості, володіння основами методики і техніки самостійної роботи, здатності до самостійного поповнення знань, особистої вмотивованості. Розвиток указаних якостей потребує забезпечення відповідних зовнішніх умов.

Проектування направлене на пошук засобів, форм і методів організації самоосвітньої діяльності при вивченні економічних дисциплін, які дозволяють визначити оптимальні умови для подолання труднощів, що виникають, на жаль, при слабкій загальній підготовленості студентів до самостійної роботи, недостатній культурі розумової праці.

Етап планування поєднує навчально-пізнавальну і розвиваючу діяльність. Правильне планування – запорука успішного результату. Важливим є визначення ролі всіх учасників навчального процесу з метою підвищення його ефективності. Значущою є управлінська роль викладача вузу, який зобов'язаний спиратись на результати психолого-діагностичних досліджень особистісних можливостей студента, визначити самоосвітню систему роботи, яка б зменшила труднощі та допомогла їх подолати, а використання відповідної сукупності традиційних та інноваційних форм і методів дозволяє досягти оптимального рівня адаптованості готовності студента до інтелектуального і вольового напруження при подоланні різноманітних труднощів самоосвіти.

Аналізуючи сказане вище, треба зауважити, що при викладанні та вивченні економічних

дисциплін необхідно враховувати специфіку окремо взятої економічної дисципліни відносно її викладання традиційним методом чи застосовуючи новітні інформаційні технології. На наш погляд, традиційний підхід є ефективним при викладанні дисциплін з мікро-макроекономіки та економіки підприємств, де викладач посилює розкриття теми конкретними прикладами, проблемними ситуаціями [10, 11]. Як свідчить досвід, краще засвоєння відповідного матеріалу студентом відбувається саме через насичення практичними прикладами, ситуаціями, при цьому студент бере активну участь у процесі сприйняття та засвоєння інформації, має стосовно неї власну позицію бути спроможним застосувати вивчене на практиці, творчо переосмислити, співвідносити здобуті результати діяльності з перспективами майбутньої професії.

Щодо економічних дисциплін, таких як міжнародні організації, глобальна економіка, ми підтримуємо інноваційні форми і методи викладання та вивчення цих дисциплін [13].

Викладач на лекційному занятті називає наступну тему і розділи лекції з відповідної дисципліни, студент проводить пошук відповідей через сучасні інформаційні мережі, самостійно опрацьовує, усвідомлює отриманий навчальний матеріал, сприймає нове, засвоює і розкриває його на лекційному занятті, яке відбувається у діалоговому режимі.

Важливе значення має вибір викладачем завдань для самостійного опрацювання, які, на нашу думку, повинні включати різноманітні і різноманітні види роботи, що пожвавить інтерес студентів, подолає монотонність у їх виконанні. Позааудиторні завдання необхідно індивідуалізувати, пропонувати студентам можливість вибору рівня складності і форми виконання.

Такий підхід дозволяє майбутньому фахівцю та викладачу розвивати уміння порівнювати, спостерігати, систематизувати, тобто здійснювати дослідження у певній галузі знань, використовуючи при цьому новітні технології.

І на останок. На рівні бакалаврського циклу випускники мають дві спеціальності – економіст та викладач з економіки, тобто фахові знання та навички викладання економіки, що дає можливість майбутнім фахівцям викладати основи економіки в середній школі, ліцеї, гімназії, колегіумі.

На магістерському курсі студенти посилюють навички щодо викладання економічних дисциплін на основі новітніх науково-методичних підходів та відповідної дисципліни “Методика викладання у вищій школі”. Магістри, таким чином, мають

ІДЕЇ ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ МАРІЇ МОНТЕССОРІ

право викладати не тільки основи економіки, але й фахові економічні дисципліни в коледжах та вищих навчальних закладах освіти.

Висновок. Таким чином, використання в самоосвітній діяльності студентів економічного спрямування системи традиційних та інноваційних технологій є беззаперечною та доцільною, а основний резерв підвищення ефективності процесу навчання і, відповідно, якості підготовки майбутніх економістів та викладачів, їх готовності до безперервної самоосвіти криється в раціональній організації самопідготовчої діяльності студентів при вивченні економічних дисциплін.

1. Аксьонова О.В. *Методика викладання економічних дисциплін. Навчальний посібник* – К.: КНЕУ, 2006. – С. 32.

2. Балягіна І.А., Богорад М.А., Ковальчук Г.О. *Методика викладання економіки. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисциплін* – К.: КНЕУ, 2006. – 166 с.

3. Вачевський М.В., Мадзігон В.М., Примаченко Н.М., *Основи економіки*//Мирон Вачевський, Василь Мадзігон, Наталія Примаченко. *Навчальний посібник*. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 612 с.

4. Вачевський М.В. *Теоретико-методичні засади формування у майбутніх маркетологів професійної компетенції* / Мирон Вачевський. *Монографія*. – К.: Професіонал, 2005. – 364 с.

5. Вишневецький О.І. *Теоретичні основи сучасної української педагогіки/Омелян Вишневецький. Посібник для студентів вищих навчальних закладів*. – Дрогобич: Коло, 2006. – 608 с.

6. Галтунг Йохан. *Від ролі інтелектуалів – вправи в самокритиці // Вища освіта в Європі*. – 2002. – №1, 2. – С. 15 – 19, 21 – 22.

7. Кузьмінський А.І. *Педагогічна вища школа. Навчальний посібник* – К.: Знання, 2005. – С. 302; 346 с.

8. Кулішов В.В. *Основи економічних знань*//В. Кулішов. *Підручник*. – Львів: Магнолія плюс, 2005. – 536 с.

9. Кулішов В.В. *Підготовка майбутніх економістів європейського рівня. Володимир Кулішов. /Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ, 2010. – № 4. – С. 118 – 119.*

10. Кулішов В.В. *Мікро-макроекономіка. Підручник*. – Львів: Магнолія 2006, 2008. – 488 с.

11. Кулішов В.В. *Економіка підприємства: теорія і практика. Навчальний посібник* – Львів: Магнолія плюс, 2006. – 208 с.

12. Мадзігон В.М. *Продуктивна педагогіка/Василь Мадзігон. Монографія*. – К.: Вересень, 2004. – 324 с.

13. Мазурок П.П., Одягайло Б.М., Кулішов В.В. *Глобальна економіка. Навчальний посібник*. – Львів: Магнолія 2006, 2009. – 208 с.

14. Терес В.І., Шпак О.Т. *Педагогічне керівництво економічним вихованням учнів/ Володимир Терес, Олександр Шпак. Навчально-методичний посібник*. – Дрогобич: Вимір, 2003. – 108 с.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2011

УДК 371.4(450)

Олена Квас, кандидат психологічних наук,

доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, докторант
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ІДЕЇ ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ МАРІЇ МОНТЕССОРІ

У статті проаналізовано педагогічні погляди відомого італійського лікаря, педагога, філософа Марії Монтессорі. Доведено, що в центрі створеної нею педагогічної системи – дитина, здатна до самоформування та самотворення. Вказано, що необхідною умовою ефективного розвитку кожного вихованця є забезпечення йому свободи у вихованні, активності й вільного вибору діяльності.

Ключові слова: Марія Монтессорі, виховання, навчання, дитиноцентризм.

Лит. 9.

Постановка проблеми. Марія Монтессорі – лікар, філософ і педагог-гуманіст, науковець, яка створила струнку систему виховання і навчання дітей віком 2,5 – 12 років. Та, мабуть, найбільшій уваги заслуговують її погляди на становлення дітей дошкільного віку. Розроблена нею технологія виховання є надзвичайно ефективною, що доведено багаторічним досвідом практичної роботи з дітьми, а також великою поширеністю її застосування у всьому світі.

“Провідна ідея Марії Монтессорі полягає в тому, щоб дати можливість дитині найповніше розкрити свій внутрішній потенціал в процесі вільної самостійної діяльності у створеному педагогом просторово-предметному середовищі. Підготовлене середовище є умовою розвитку і навчання дітей і дозволяє кожній дитині розвиватися у своєму індивідуальному темпі. Завдання педагога полягає насамперед у наданні дитині засобів саморозвитку і показі правил користування ними” [2, 3].